

N:o 216.

Af herr **G. F. Berndes**, *i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar af förordningen om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund.*

Kongl. Maj:ts nådiga proposition n:o 5 till innevarande års Riksdag innehåller förslag till vissa förändringar i förordningen af 30 december 1880 om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund, föranledt af Riksdagens skrifvelse af den 13 maj 1896, deri Riksdagen anhållit bland annat, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida strandegare borde tillåtas att i vidsträcktare mån, än nu vore medgifvet, tillgodogöra sig vattenkraften i landets forsar och vattenfall.

Det nu aflemnade förslaget synes mig dock icke tillräckligt tydligt bestämma hvad rätt en strandegare vid en fors eller ett vattenfall egentligen har, hvarken för att han sjelf skall kunna bedöma hvad värde hans tillhörighet eger, ej heller för att tjena till rättesnöre för domare och sakkunniga vid afgörandet af tvister eller vid afgifvande af utlåtande angående anläggande och förändring af vattenverk.

Om man vidhåller den i nu gällande lag införda bestämmelsen, att kungsådran, der sådan finnes, skall beräknas till en tredjedel af vattendragets bredd, så måste den likväl, såsom jag också i min till 1896 års Riksdag inlemnade motion i ämnet framhöll, annorlunda bestämmas vid vattenfall, då fråga blir om tillgodogörande af fallets naturkraft. Ty om kungsådran skall hafva en tredjedel af bredden och detta på djupaste stället, förtryckes grundprincipen i förordningen, att

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 45 Häft. (N:is 216, 217.)

hvarje strandegare skall hafva lika rätt, och huru stor rätt kan ej ens på papperet uttryckas och ännu mindre i verkligheten bestämmas. Det är således en lucka i nuvarande lag, som måste fyllas och som mycket lätt kan fyllas, om man blott i lagen inför, hvad våra i vattenverksfrågor mest framstående ingenjörer vid dylika frågors utredande varit tvungna att utan lag göra; då de, väl vetande, att vattenkraften endast låter sig beräknas efter *vattenmängden*, härvid rättat sig efter den i 1734 års lag omnämnda »tridiung» och beräknat kungsådran till en tredjedel af vattenmängden samt tilldelat hvardera strandegaren hvar sin tredjedel och sålunda, i brist på lag, sjelfva skapat sig en lag, emedan annat ej varit dem möjligt. Hvarför då ej i lagen införa denna enda rigtiga och i praktiken utförbara bestämmelse och göra ett slut på allt virrvarr i begreppet hos allmänheten, hos domaren och hos s. k. sakkunniga, som ofta äro långt ifrån sakkunniga i den fråga, som föreligger.

Jag hemställer därför, att den i den kongl. propositionen föreslagna 8 § måtte få följande lydelse:

För tillgodogörande af vattenfall eller fors må, der kungsådra finnes, hvardera strandegaren ega rätt använda en tredjedel af framrinnande vattenmängd, hvaremot en tredjedel, och denna i djupaste vattnet, anses tillhöra kungsådran. Vill strandegare utöfver hvad honom sålunda tillkommer erhålla större mängd vatten, kan sådant i särskilda fall från kungsådran intagas, dock ej annorledes, än enligt 2, 3, 5 och 6 §§ är medgifvet, ej heller utan att Konungen dertill lemnat tillstånd.

Stockholm den 7 februari 1899.

G. F. Berndes.
